

Despre Pavel Chihaia

Foarte pe scurt încerc să fac cunoscute câteva date biografice ale celui pe care dorim să îl evocăm astăzi.

Pavel Chihaia s-a născut acum 101 ani, la 23 aprilie, de Sf. Gheorghe, dar pentru că nașul de botez se numea Pavel, nu a primit numele sfântului sărbătorit, ci numele nașului.

La vârsta de numai 4 ani, mama sa moare și este înfiat de o mătușă din Constanța.

Moartea timpurie a mamei îl va marca până la sfârșitul vieții.

Pleacă din orașul Corabia, județul Romanați unde se născuse, la malul mării, unde va trăi până la terminarea liceului. Orașul Constanța, marea, portul, populația și religiile diferite, toate acestea l-au marcat și influențat în scrierile sale.

Liceul „Mircea cel Bătrân”, astăzi devenit Colegiul Național „Mircea cel Bătrân” din orașul Constanța, l-a format și în Jurnalul său de elev, intitulat „Caietul Sufletului meu”, se poate constata dragostea și legătura cu colegii și profesorii săi.

Începe încă din liceu să aibă înclinații pentru a scrie literatură și însuși profesorul său de literatură îi prezicea cariera de scriitor.

Legat până la bătrânețe de colegii de liceu, la prima vizită făcută în țară după revoluția din 1989, primul gând a fost vizita la Constanța și la liceul de care era atât de legat. Toți colegii din clasa de liceu au rămas până la bătrânețe în legătură, organizând întâlniri, chiar cu cei care erau plecați în alte țări.

În arhiva personală a lui Pavel Chihaia există multe scrieri încă din perioada școlarizării: încercări, romane, nuvele nepublicate, care se află acum în Arhiva „Pavel Chihaia” de la Biblioteca Academiei Române din București.

După terminarea liceului, pleacă la București unde urmează Facultatea de Litere și Filosofie.

În anul 1945, deci la vârsta de 23 ani, obține Premiul Scriitorilor Tineri pentru piesa de teatru „La Farmecul nopții”.

O promisiune a dramaturgiei românești, scria criticul literar Petru Comarnescu.

Doi ani mai târziu, în anul 1947, este tipărit primul său roman „Blocada” dintr-o trilogie proiectată, din păcate neterminată.

Criticul Petru Comarnescu scria:

„Romanul „Blocada” marchează capacitatea înnoitoare a prozei lui Pavel Chihaia, prin care se deschideau literaturii noastre, porțile altor forme decât cele ale trecutului, asemenea „Ciumei” lui Camus, apărută concomitent cu „Blocada”, ca și altor romane tipice pentru noua literatură a veacului nostru.

Dramatică a fost retragerea din toate librăriile și așa-zisa topire a romanului „Blocada” de către regimul comunist.

Așa, pentru dramaturg, ca și pentru prozator, ceasul s-a oprit de timpuriu.

Urmează o perioadă în care scrisul rămâne „de sertar” și pentru existența sa Pavel Chihaiia ocupă diferite posturi, ca impiegat la Serviciul Gospodăriei Comunale, Sfatul Popular Raionul 1 Mai din București, precum și la secția de Drumuri, ca ajutor de meșter sau caloriferist de șantier. Munci degradante pentru un tânăr scriitor!

În anii 1954 revine oarecum în viața de teatru, însă ca figurant la doua teatre: Teatrul Tineretului și Teatrul Nottara.

O viață despre care el scria:

„Nu am câștigat niciodată încât să îmi pot permite mai mult de doua mese pe zi, fără fructe și prăjituri, nu am avut niciodată mai mult decât un costum de haine și trei cămăși.

Mulți ani nu mă ridicam sătul de la masă, adesea sufeream de frig.

Dar îmi plăceau poemele și primăverile...

Acestea erau scrise într-o autobiografie în anul 1955 care se încheia cu „cred ca nu voi muri de bătrânețe”!

În toți acești ani a continuat să scrie, așa cum spuneam literatură de sertar, adică fără a fi publicată, a făcut traduceri de poezii din literatura universală, a scris poeme, nuvele, teatru, roman, dar elanul de tânăr scriitor era frânt.

De aceea Pavel Chihaiia face parte din așa zisa „generație pierdută”, împreună cu Constant Tonegaru, Mihail Fărcășanu, Dinu Pilat, Teodor Cazaban, Virgil Ierunca.

Generație pierdută deoarece scrierile lor s-au risipit, viața lor s-a desfășurat sub controlul brutal al Securității din România.

Paralel scrierilor și muncii degradante se dedica Asociației subversive „Mihail Eminescu” de intru ajutorare a intelectualilor, prin colaborare cu Crucea Roșie Internațională.

Ajutoarele soseau la biserica catolică Sf. Vincent de Paul și apoi clandestin, cu mașini particulare sau taxiuri erau împărțite intelectualilor sărăciți care își vindeau avutul pe la talciocuri. Membrii acestei asociații au plătit cu ani de închisoare și chiar cu moartea, cum a fost Constant Tonegaru.

După o perioadă grea destinul îl aduce pe Pavel Chihaiia, prin bunăvoința și aprecierea fostului său profesor George Oprescu, ca angajat la Institutul de istorie a Artei din București.

Începe cu o muncă intensă și multe nopți pierdute, o carieră de istoric al artei medievale, despre care profesorul Ovidiu Pecican scrie:

„Un istoric din pleiada mănunchiului de profesioniști care au contat și vor conta mai departe pentru istoria contemporană a istoriografiei române“.

Urmează exilul care îl aduce la München, colaborări la postul de radio Europa Liberă și un post de educator la Liceul Francez „Jean Renoir” din München.

Chiar în seara revoluției din București merge la Radio Europa liberă și transmite un mesaj istoriografilor din România.

Aici câteva fraze numai:

În clipele acestea fericite și dramatice pentru țara noastră când soarele libertății se înalță deasupra României, vreau să transmit un mesaj conștraților mei istoriografi, arheologilor, tuturor cercetătorilor trecutului din România, urarea pentru ca să își continue frumoasa activitate cu rezultate luminoase, atât pentru români cât și pentru întregul forum științific al lumii.

În anul 1998, Editura Albatros din București reunește conținutul articolelor și cărților despre înfăptuirile artistice din evul mediu, în cinci volume intitulate „Arta Medievală”.

În continuare apar aproape anual publicații, reeditarea după atâția ani a romanului „Blocada”, alte romane terminate, publicistică și alte lucrări din literatura de sertar, la diferite edituri din România și chiar din München.

Ca o încheiere luminoasă a scrierilor sale, în anul 2010, profesorul Ioan Popișteanu, pe vremea aceea directorul Editurii Ex Ponto din Constanta, a avut inițiativa publicării unei „Opera Omnia Pavel Chihaiia” în 10 volume, care cuprindea toate scrierile de literatură, publicistică și istorie de arta medievală.

Cu ocazia împlinirii vârstei de 90 ani, jurnalista Mihaela Crăciun de la televiziunea română a transmis la postul TVR internațional, în cadrul emisiunii „Lumea și Noi” un interviu intitulat Pavel Chihaiia la 90, interviu luat personal în același an la München.

De asemenea, cu acea ocazie și Asociația Culturală la care ne aflăm astăzi, Apozitia, a organizat în cadrul Consulatului Român din München, o serbare aniversară.

Au urmat șapte ani când în urma unei operații la coloana vertebrală a suferit de o infirmitate care l-a împiedicat să mai meargă în România, o suferință în plus.

La vârsta avansată de 97 ani, contrar celor scrise în autobiografia pomenită, a decedat în urma unei operații la spitalul Rechts der Isar din München.

28.04.2023

Maria-Ioana Chihaiia

www.apozitia.de